

Anonymizované znění

Překlad

C-367/23 – 1

Věc C-367/23

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

9. června 2023

Předkládající soud:

Cour de cassation (Francie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

7. června 2023

Navrhovatel v řízení o kasačním opravném prostředku:

EA

Odpůrkyně v řízení o kasačním opravném prostředku:

Artemis security SAS

[omissis]

ROZSUDEK COUR DE CASSATION, CHAMBRE SOCIALE (Kasační soud,
Francie, sociálněprávní senát), ZE DNE 7. června 2023

[omissis]

Skutkové okolnosti a řízení

- 1 Podle napadeného rozsudku (Amiens, dne 2. září 2021) byl EA dne 1. dubna 2017 zaměstnán společností Artémis security jakožto technik SSIAP 1 (služba požární bezpečnosti a pomoci osobám).
- 2 Žalobou ze dne 25. dubna 2019 se zaměstnanec obrátil na [conseil de prud'hommes de Compiègne (pracovní soud v Compiègne, Francie)] za tím účelem, aby dosáhl soudního ukončení své pracovní smlouvy a zaplacení různých

pohledávek z titulu náhrad a mzdy, včetně návrhu na náhradu újmy za jednostrannou změnu pracovní smlouvy na noční práci a za absenci zvýšeného lékařského dohledu.

- 3 Dne 1. července 2019 byl propuštěn.
- 4 Rozsudkem ze dne 4. prosince 2019 conseil de prud'hommes de Compiègne (pracovní soud v Compiègne) jeho návrh na náhradu újmy za jednostrannou změnu pracovní smlouvy [ze smlouvy ohledně práce přes den na smlouvu] ohledně noční práce a absenci zvýšeného lékařského dohledu zamítl.
- 5 Rozsudkem ze dne 2. září 2021 cour d'appel d'Amiens (odvolací soud v Amiens, Francie) rozsudek v této části výroku potvrdil.
- 6 Za účelem takového rozhodnutí cour d'appel (odvolací soud) uvedl předně to, že zaměstnanec tvrdil, že změna z práce konané přes den na práci konanou v noci je změnou pracovní smlouvy, kterou mu nelze uložit [omissis] [zaměstnavatel se vůči němu dovolával smluvního ujednání stanovujícího, že zaměstnanec může být zavázán k práci jak ve dne, tak v noci, které cour d'appel (odvolací soud) posoudil jako protiprávní].
- 7 Dále cour d'appel (odvolací soud) uvedl, že zaměstnanec, který se dovolával změn z práce konané ve dne na práci konanou často v noci a povinnosti zaměstnavatele zajistit, aby podléhal zvýšenému lékařskému dohledu v souvislosti s noční prací, se z důvodu absence tohoto dohledu domáhal náhrady újmy. U této části návrhu dospěl cour d'appel (odvolací soud) k závěru, že dotčená osoba neprokázala existenci a povahu jí vzniklé újmy.
- 8 Zaměstnanec podal proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek.

Znění důvodu

- 9 [omissis] zaměstnanec vznáší vůči rozsudku výtku, že se jím zamítá jeho návrh na náhradu újmy za změnu pracovní smlouvy na smlouvu o noční práci a za absenci zvýšeného lékařského dohledu, i „když pouhé zjištění nedodržení ochranných ustanovení o zvýšeném lékařském dohledu při noční práci zakládá právo na náhradu újmy; že cour d'appel (odvolací soud) tím, že zaměstnanci zamítl jeho návrh na náhradu újmy za absenci zvýšeného lékařského dohledu z důvodu, že neprokázal existenci a povahu jemu vzniklé újmy, porušil články L. 3122–1 a L. 3122–11 code du travail (zákoník práce) spolu s článkem 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003.“

Připomenutí platných právních předpisů

Unijní právo

- 10 Článek 9 odst. 1 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby stanoví, že členské státy přijmou nezbytná opatření, aby noční pracovníci měli nárok na bezplatné posouzení svého zdravotního stavu před zařazením na noční práci a poté v pravidelných odstupech.

Vnitrostátní právo

- 11 Článek L. 3122–11 zákoníku práce stanoví, že všichni noční pracovníci mají nárok na pravidelný individuální dohled nad svým zdravotním stavem za podmínek stanovených v článku L. 4624–1.
- 12 [omissis]
- 13 [omissis]
- 14 [omissis]

Skutečnosti odůvodňující předložení předběžných otázek

- 15 Podle ustálené judikatury Cour de cassation, chambre sociale (Kasační soud, sociálněprávní senát), spadá posuzování existence újmy a její hodnocení do rámce svrchovaného posuzování soudů rozhodujících ve věci samé (Soc., dne 13. dubna 2016, kasační opravný prostředek č. 14–28.293, Bull. 2016, V, č. 72).
- 16 [omissis]
- 17 Z článku 9 odst. 1 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby plyne, že noční pracovníci musí mít nárok na bezplatné posouzení svého zdravotního stavu před zařazením na noční práci a poté v pravidelných odstupech.
- 18 Podle ustálené judikatury Soudního dvora Evropské unie platí, že ve všech případech, kdy se ustanovení směrnice z hlediska svého obsahu jeví jako bezpodmínečná a dostatečně přesná, jsou jednotlivci oprávněni dovolávat se jich vůči státu, a to včetně případu, kdy je zaměstnavatelem, zejména pokud tuto směrnici neprovedl ve stanovených lhůtách do vnitrostátního práva nebo ji provedl nesprávně (SDEU, rozsudek ze dne 26. února 1986, Marshall, 152/84, body 46 a 49; SDEU, rozsudek ze dne 14. října 2010, Fuß, C-243/09, bod 56).
- 19 Soudní dvůr Evropské unie tak rozhodl, že čl. 6 písm. b) směrnice 2003/88/ES tato kritéria splňuje vzhledem k tomu, že členským státům jednoznačně ukládá přesnou povinnost dosáhnout výsledku, která není vázána na žádnou podmínku, co se týče použití pravidla v ní obsaženého, spočívajícího ve stanovení maximální hranice 48 hodin včetně přesčasů, pokud jde o průměrnou délku týdenní pracovní doby, a že tudíž splňuje všechny podmínky požadované k tomu, aby zakládal přímý účinek (výše uvedený rozsudek Fuß, body 57 a 59).

- 20 Podle ustálené judikatury Soudního dvora Evropské unie platí i to, že cílem směrnice 2003/88/ES je stanovení minimálních požadavků určených ke zlepšení životních a pracovních podmínek pracovníků pomocí sblížení vnitrostátních právních předpisů týkajících se zejména délky pracovní doby (SDEU, výše uvedené rozsudky Fuß, bod 32, a ze dne 11. listopadu 2021, C-214/20, Dublin City Council, bod 37).
- 21 Soudní dvůr Evropské unie tak rozhodl, že za účelem zaručení plné efektivity směrnice 2003/88/ES je třeba, aby členské státy zabránily překročení maximální délky týdenní pracovní doby, jak je stanovena v čl. 6 písm. b) směrnice 2003/88/ES (výše uvedený rozsudek Fuß, bod 51). Doplnil, že samotné překročení maximální průměrné délky týdenní pracovní doby stanovené v čl. 6 písm. b) směrnice 2003/88/ES představuje porušení tohoto ustanovení, aniž by bylo třeba dále prokazovat existenci zvláštní újmy. V případě neexistence opatření vnitrostátního práva, které upravuje možnost odchylné úpravy stanovenou v čl. 22 odst. 1 prvním pododstavci téže směrnice, je tak pojem „újma“ obsažený v tomto ustanovení pro výklad a uplatnění uvedeného čl. 6 písm. b) zcela irelevantní (výše uvedený rozsudek Fuß, bod 53). Uvedl též to, že jelikož cílem směrnice 2003/88/ES je zaručení bezpečnosti a zdraví pracovníků prostřednictvím nároku na dostatečný odpočinek, měl normotvůrce Unie za to, že překročení maximální průměrné délky týdenní pracovní doby stanovené v čl. 6 písm. b) tím, že pracovníka o takový odpočinek připravuje, mu na základě této jediné skutečnosti způsobuje újmu, jelikož se jedná o zásah do jeho bezpečnosti a zdraví (výše uvedený rozsudek Fuß, bod 54).
- 22 Zejména na základě těchto důvodů nyní Cour de cassation, chambre sociale (Kasační soud, sociálněprávní senát), rozhoduje, že pouhé zjištění překročení maximální délky pracovní doby zakládá právo na náhradu újmy (Soc., dne 26. ledna 2022, kasační opravný prostředek č. 20–21:636, zveřejněný).
- 23 Ve svém doplňujícím písemném vyjádření zaměstnanec tvrdí, že judikatura vycházející z rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. října 2010 (výše uvedený rozsudek Fuß) musí být nutně přenesena i na případy porušení ochranných ustanovení o zvýšeném lékařském dohledu při noční práci, která jsou zaručena směrnicí 2003/88/ES, jelikož mají týž cíl, a to ochranu zdraví zaměstnance.
- 24 Jde-li o noční práci, stanoví směrnice 2003/88/ES dvě řady opatření, a to jednak v článku 8 s nadpisem „[d]élka noční práce“, který obsahuje opatření omezující délku noční práce, jež mají podle všeho tutéž povahu jako opatření podle článku 6 uvedené směrnice, který byl předmětem výše uvedeného rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. října 2010, a jednak v článku 9 s nadpisem „[p]osouzení zdravotního stavu a převedení nočních pracovníků na práci ve dne“.
- 25 Povinnosti stanovené, jde-li o noční práci, jsou však v odůvodnění směrnice 2003/88/ES uvedeny různě podle toho, zda se týkají omezení délky práce nebo lékařského dohledu nad pracovníkem. Bod č. 8 odůvodnění tak uvádí, že„[j]e

nutné omezit délku noční práce, včetně přesčasové práce, a stanovit, aby zaměstnavatelé, kteří pravidelně používají noční pracovníky, oznamovali tuto skutečnost příslušným orgánům, pokud to vyžadují“. Bod č. 9 odůvodnění je podle všeho méně přesný nebo méně kogentní, jelikož uvádí, že „[j]e důležité, aby noční pracovníci měli před svým zařazením na noční práci nárok na bezplatné posouzení svého zdravotního stavu a následně pravidelné lékařské prohlídky a aby mohli být, kdykoli je to možné, převedeni na práci ve dne, která je pro ně vhodná, pokud trpí zdravotními potížemi“. Bod č. 10 odůvodnění doplňuje, že „[s]ituace nočních pracovníků a pracovníků na směny vyžaduje, aby úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci byla přizpůsobena povaze jejich práce a aby organizace a fungování služeb a prostředků pro ochranu a prevenci byly účinné.“

- 26 V rozsudku ze dne 22. prosince 2022 (JP, C-61/21, body 55 a 65) se Soudní dvůr Evropské unie opřel zejména o bod č. 2 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/50/ES ze dne 21. května 2008 o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu, aby rozhodl, že čl. 13 odst. 1 a čl. 23 odst. 1 uvedené směrnice sledují obecný cíl ochrany lidského zdraví a životního prostředí jako celku a nepřiznávají jednotlivcům individuální práva, jejichž porušení by mohlo založit odpovědnost členského státu za újmu způsobenou jednotlivcům. Tento bod odůvodnění uvádí, že „[v] zájmu ochrany lidského zdraví a životního prostředí jako celku je zvláště důležité bojovat proti emisím znečišťujících látek u zdroje a stanovit a provádět co nejúčinnější opatření na snížení emisí na místní a celostátní úrovni a na úrovni Společenství. Proto je třeba emisím škodlivých látek znečišťujících ovzduší bránit, předcházet jim nebo je omezit a stanovit vhodné cíle pro kvalitu vnějšího ovzduší s ohledem na příslušné normy, pokyny a programy Světové zdravotnické organizace.“ Stejně jako bod č. 2 odůvodnění směrnice 2008/50/ES přitom i bod č. 9 odůvodnění směrnice 2003/88/ES uvádí opatření, která stanoví jakožto důležitá, takže může vyvstat otázka, zda tento bod odůvodnění rovněž nestanoví obecný cíl.
- 27 Proto je třeba si zaprvé položit otázku, zda se ustanovení čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/88/ES z hlediska svého obsahu jeví jako bezpodmínečná a dostatečně přesná, takže jednotlivci jsou oprávněni dovolávat se jich vůči státu, a to včetně případu, kdy je zaměstnavatelem, zejména pokud tuto směrnici provádí nesprávně.
- 28 V případě, že by se Soudní dvůr Evropské unie domníval, že odpověď na výše uvedenou otázku je kladná, vzhledem k neexistenci přímého účinku směrnic ve sporech mezi jednotlivci by byl Cour de cassation (Kasační soud) pro účely konformního výkladu povinen přihlédnout k veškerému vnitrostátnímu právu (SDEU, 24. ledna 2012, M. Dominguez, C-282/10, bod 31). Konformní výklad [relevantních] článků zákoníku práce ve světle směrnice 2003/88/ES by však mohl narazit na nemožnost provádět výklad *contra legem*.
- 29 Zadruhé je třeba Soudnímu dvoru Evropské unie položit otázku, zda je nedodržení opatření přijatých ve vnitrostátním právu k zajištění posouzení zdraví nočních pracovníků jako takové porušením čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/88/ES,

aniž je pro účely získání náhrady újmy nezbytné mimoto prokázat existenci zvláštní škody, která z něho vznikla.

Z TĚCHTO DŮVODŮ Cour (Kasační soud, Francie):

S ohledem na článek 267 Smlouvy o fungování Evropské unie;

PŘEDKLÁDÁ Soudnímu dvoru Evropské unie následující otázky:

- „Splňuje čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby podmínky k tomu, aby zakládal přímý účinek a aby se jej pracovník mohl dovolávat ve sporu, který se jej týká?“

- „Musí být čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/88/ES vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátním právním předpisům nebo praxi, na jejichž základě je v případě nedodržení ustanovení přijatých za účelem provedení opatření nezbytných k bezplatnému posouzení zdraví pracovníka právo uvedeného pracovníka na náhradu újmy podmíněno prokázáním újmy, která z tohoto nedodržení vznikla?“

[omissis]